

Úvodní stránka>Obrátit se na soud>Kde a jak>Právo kterého státu se použije?

Právo kterého státu se použije?

Irsko

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Zdrojem kolizních norem v Irsku je především zvykové právo a kolizní normy jako takové se mění a vyvíjí. Jelikož judikatura je v této oblasti poměrně vzácná, je v řadě oblastí obtížné definitivně uvést platné právní předpisy v některých oblastech. To platí zejména v souvislosti s rodinným právem. Stejně jako v případě právních předpisů upravujících soudní příslušnost jsou i tradiční právní předpisy, jimiž se řídí volba práva, postupně nahrazovány mezinárodními úmluvami a právními předpisy EU.

1.2 Vícestrané mezinárodní úmluvy

Haagská úmluva z roku 1961 o právu použitelném na formu závětí

Římská úmluva z roku 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Nejsou nám známy žádné dvoustranné úmluvy obsahující ustanovení o volbě práva, jejichž smluvní stranou je Irsko.

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Obecné stanovisko je takové, že se kolizní normy uplatní pouze tehdy, tvrdí-li nejméně jeden z účastníků řízení, že jsou použitelné.

2.2 Zpětný odkaz

U irských soudů se jen málokdy objevují případy vyžadující zohlednění teorie zpětného odkazu.

2.3 Změna kolizního kritéria

V této pravomoci nebyl přijat jednotný přístup.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Ačkoliv ohledně této záležitosti neexistuje dostatečná judikatura, není pravděpodobné, že by Irsko použilo cizí právo, které je v rozporu s irským veřejným pořádkem.

2.5 Zjištění cizího práva

Irské soudy vyžadují prokázání obsahu cizího práva jako by šlo o skutečnost. Strana, která usiluje o jeho uplatnění, musí o to požádat a musí soudci uspokojivě prokázat obsah cizího práva jako skutečnost. V případě rozporu mezi důkazy, které předložily jednotlivé strany, může soudce posoudit důvěryhodnost znalců a poté může vzít v úvahu přímé důkazy (např. cizí zákony a věci), a to zejména pokud používají pojmy známé irskému soudci. Jestliže z irských kolizních norem vyplývá, že je nutno uplatnit cizí právo, žádná ze stran však nepředloží důkaz ohledně obsahu tohoto práva, soud obvykle předpokládá, že je stejné jako irské právo, není-li prokázán opak.

K prokázání obsahu cizího práva se obvykle předkládá znalecký posudek a nepostačuje, aby strany předložily soudu znění cizího zákona, věci nebo orgánu. Důkaz ohledně cizího práva může předložit jakákoliv osoba, která má kvalifikaci právníka v cizím právním systému, nebo osoba, která má dostatečné praktické zkušenosti s tímto systémem. Soud obvykle cizí právo sám nezkoumá.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Irsko je signatářem Římské úmluvy z roku 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy. Irsko tuto úmluvu provedlo prostřednictvím právních předpisů, a to zákona o smluvních závazkových vztazích (rozhodném právu) z roku 1991 (*Contractual Obligations (Applicable Law) Act, 1991*). Pravidla úmluvy se vztahují na smluvní závazkové vztahy v jakékoli situaci týkající se volby právních předpisů různých zemí. Úmluvě však nepodléhají určité typy smluv, například smluvní závazky vyplývající z rodinných vztahů.

Je třeba uvést, že v Irsku je přímo použitelné nařízení č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy („Řím I“). Irsko však nesouhlasilo s provedením nařízení č. 1259/2010 („Řím III“), které v jurisdikcích zúčastněných členských států zavádí posílenou spolupráci v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky.

3.2 Mimosmluvní závazky

Ve věcech rodinného práva nebo v případě návrhů na rozvod pokládají irské soudy za vhodnou zásadu *lex fori*, jelikož poskytuje jistotu. V Irsku neexistují právní předpisy týkající se kolize právních norem ve věcech civilních deliktů a k dispozici je velmi málo judikatury. Irské soudy přihlížejí k zásadě *lex fori*, podle níž by se mělo použít právo země soudu, a rovněž k zásadě *lex loci delicti*, podle níž by se mělo použít právo místa, kde byl delikt spáchán. Soudy mohou přihlídnout rovněž k příslušnému deliktárnímu právu, které doporučuje pružný přístup, jenž soudu umožňuje uvážit veškeré příslušné kolizní faktory a o otázce příslušnosti rozhodnout v souladu s tím.

Je třeba uvést, že v Irsku je přímo použitelné nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy („Řím II“).

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Dítě získává bydliště svého otce, pokud byli rodiče v době narození dítěte sezdáni. Jestliže rodiče dítěte nebyli v době jeho narození sezdáni nebo je-li otec v době jeho narození mrtvý, má dítě stejné bydliště jako matka. Toto pravidlo se uplatňuje do doby, dokud dítě nedosáhne 18 let věku, kdy je zletilý a má právní způsobilost rozhodnout o svém bydlišti.

Osoba si své bydliště zvolit pouze tím, že skutečně pobývá v příslušné jurisdikci se záměrem pobývat zde po dobu neurčitou či trvale. Jestliže některý z těchto prvků přestane platit, vrátí se dotyčná osoba do svého původního bydliště. Vdaná žena získává bydliště nezávisle na svém manželovi.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

Zákon o postavení dítěte z roku 1987 (*Status of Children Act 1987*) zrušil pojem „nemanželský původ“. Podle tohoto zákona se vztah mezi každou osobou a jejím otcem a matkou určuje bez ohledu na to, zda otec a matka jsou či byli sezdáni.

Navzdory této skutečnosti se dítě v případě, že jeho rodiče nejsou sezdáni buď ke dni jeho narození, nebo v době jeho početí, nepovažuje za manželské dítě. Dítě však může manželský původ získat v případě následného sňatku svých rodičů. Mezi ústavním postavením manželského dítěte a dítěte, které manželský původ získalo poté, co jeho rodiče uzavřeli manželství, není žádný rozdíl. Rozdíl neexistuje ani mezi nárokem dítěte na výživné ze strany rodičů nebo na dědictví po kterémkoli z rodičů, ať už byli rodiče sezdáni, či nikoli.

Pokud irské soudy uplatní příslušnost v dané věci na základě nařízení č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti („Brusel IIa“), používají obvykle irské právo.

Irské právo se použije rovněž tehdy, jsou-li irské soudy příslušné ve věci týkající se osvojení.

Je třeba připomenout, že vyšší soudy mají vlastní příslušnost vydávat rozhodnutí, kterými jsou prosazována ústavní práva dítěte, jež je irským občanem, bez ohledu na místo obvyklého pobytu dítěte. Rozhodnutí soudu o uplatnění příslušnosti se řídí tím, zda je za daných okolností vhodné či správné, aby soud tak učinil, a to s přihlédnutím k pravidlu mezinárodního práva soukromého týkajícímu se respektování soudní moci.

3.5 Manželství, nesezdané sožití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

Co se týká manželství, v irském právu platí podle 34. změny ústavy schválené dne 22. května 2015, že manželství mohou v souladu se zákonem uzavřít jakékoli dvě osoby bez ohledu na pohlaví. Osoby, které jsou způsobilé uzavřít manželství a které mohou manželství uzavřít, tak mohou tudíž učinit bez ohledu na své biologické pohlaví, a to poté, co nabyt účinnosti zákon o manželství z roku 2015 (*Marriage Bill 2015*). V Irsku se manželství nepovažuje za platné, je-li jedna ze stran transsexuálem a uzavře-li manželství po změně pohlaví. Podle pravidel mezinárodního práva soukromého bude manželství uzavřené v zahraničí uznáno pouze tehdy, je-li splněna řada podmínek. Strany musí splnit formality platné v jurisdikci, v níž bylo manželství uzavřeno (*lex loci celebrationis*). Strany musí mít právní způsobilost uzavřít manželství podle předpisů jurisdikce, v níž mají bydliště. Manželství uzavřené v zahraničí musí odpovídat tomu, co se manželstvím obvykle rozumí v Irsku. Pokud je například manželství potenciálně polygamní, nebude toto manželství uznáno. Usneseními vydanými podle § 5 zákona z roku 2010 o registrovaném partnerství a některých právech a povinnostech společně žijících partnerů (*Civil Partnership and Certain Rights and Obligations of Cohabitants Act 2010*) se uznávají určité kategorie zahraničních registrovaných partnerství za partnerství, která mají právo a povinnost získat v irském právu stejné zacházení jako partnerství registrované v Irsku, pokud by dotyčná dvojice měla právní způsobilost k uzavření registrovaného partnerství v Irsku.

Co se týká příslušnosti v řízení o rozvodu, rozluce nebo zrušení manželství, v Irsku je přímo použitelné nařízení č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti („Brusel IIa“). Ve věcech, v nichž podle nařízení Brusel IIa není příslušný žádný jiný členský stát, mohou irské soudy převzít příslušnost tehdy, má-li nejméně jedna ze stran bydliště v Irsku v době zahájení řízení.

Je-li irský soud příslušný v rozvodovém řízení, uplatňuje na řízení ve věcech rodinného práva a na veškeré vedlejší nebo související záležitosti své vlastní právo.

Ve věcech, v nichž se nepoužije nařízení Brusel IIa, bude zahraniční rozvod uznán tehdy, byl-li povolen v zemi, v níž měl některý z manželů bydliště ke dni zahájení rozvodového řízení.

3.5.1 Vyživovací povinnost

Vyživovací povinnosti jsou v současnosti řešeny podle nařízení Rady č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností.

Nařízení o vyživovací povinnosti má v zásadě poskytnout soubor společných pravidel týkajících se příslušnosti, rozhodného práva, uznávání, výkonu, spolupráce a standardizovaných dokumentů v zájmu usnadnění účinného vymáhání vyživovacích povinností v Evropské unii. Jelikož jedním z prvořadých cílů nařízení je zajistit, aby oprávněný mohl v určitém členském státě získat snadno rozhodnutí, které bude automaticky vykonatelné bez dalších formalit v jiném členském státě, obsahuje nařízení o vyživovací povinnosti opatření týkající se příslušnosti, kolize právních norem, uznávání a vykonatelnosti, výkonu a právní pomoci a jeho cílem je zajistit spolupráci mezi ústředními orgány. Podle nařízení je povinnost týkající se podmínek původního rozhodnutí, které má být vykonáno beze změn, velmi jednoznačná a rozhodnutí vydané v jednom členském státě nemůže být s ohledem na svou podstatu v žádném případě přezkoumáno v členském státě, v němž se následně žádá o jeho uznání a výkon. Čistým účinkem nařízení je tudíž vyloučit možnost soudu v členském státě, u něhož nebylo řízení zahájeno, vydat nové nebo související rozhodnutí.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Neprojevili-li strany jiný úmysl, vykládá se úprava majetkových poměrů v manželství (smlouva) mezi stranami podle práva bydliště manželů. Neexistuje-li taková dohoda, je rozhodné právo rovněž určeno podle bydliště manželů. Mají-li manželé společné bydliště, považuje se toto za bydliště manželů. Nemají-li společné bydliště, je pravděpodobné, že bydliště manželů bude určeno podle rozhodného práva, k němuž mají strany a manželství nejužší vztah.

3.7 Závěti a dědictví

Právem upravujícím dědění nemovitostí je obecně právo místa, kde se nemovitost nachází, zatímco právo země, v níž měla zesnulá osoba bydliště v době smrti, upravuje rozdělení a dědění movitých věcí.

Způsobilost zůstavitele je určena právem jeho bydliště, ačkoli existuje názor, že by se v případě nemovitého majetku měla uplatnit zásada *lex situs*.

Dojde-li mezi dnem pořízení závěti a dnem smrti ke změně bydliště zůstavitele, existují rozdílné názory na to, zda by měla být způsobilost ověřena podle práva bydliště v době pořízení závěti, nebo v době smrti.

Závěť je podle zákona o dědictví z roku 1965 (*Succession Act 1965*) formálně platná, je-li její forma v souladu s některým z těchto právních předpisů: právo místa, kde zůstavitel závěť pořídil, právo státní příslušnosti, bydliště nebo obvyklého pobytu zůstavitele v době pořízení závěti, nebo v době smrti zůstavitele, nebo v případě nemovitostí právo místa, kde se nemovitý majetek nachází.

3.8 Věcná práva

Irské právo rozlišuje mezi movitým a nemovitým majetkem a používá právo země, ve které se majetek nachází, za účelem určení, zda se dotýčný nárok týká movitého nebo nemovitého majetku.

Rozhodným právem v případě nemovitého majetku je zpravidla místo, kde se dotýčný majetek nachází.

3.9 Insolvence

Nařízení č. 1346/2000 o úpadkovém řízení (dále jen „nařízení o úpadku“) stanoví pravidla příslušnosti v případě úpadkového řízení v EU[1]. Článek 3 nařízení o úpadku stanoví, že příslušné k zahájení úpadkového řízení jsou soudy členského státu, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka. V úpadkovém řízení zahájeném v Irsku proto irské soudy rozhodnou v souladu s irskými právními předpisy upravujícími přihlašování, přezkoumávání a přiznávání pohledávek. Hlavními příslušnými právními předpisy jsou zákon o obchodních společnostech z roku 2014 (*Companies Act 2014*), zákony o osobní insolvenční z roku 2012–2015 (*Personal Insolvency Acts 2012–2015*) a zákon o úpadku z roku 1988 (*Bankruptcy Act 1988*).

Související odkazy

<http://www.irishstatutebook.ie/1995/en/act/pub/0026/sec0027.html>

[1] S účinností od 26. června 2017 nahrazeno přepracovaným nařízením EU 2015/848 o insolvenčním řízení

Poslední aktualizace: 12/04/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.